č. j. 6 A 14/2000 - 83

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobců: 1) O. i. S., a. s., 2) JUDr. L. A.,** oba zastoupeni JUDr. Milanem Skalníkem, advokátem, se sídlem Preslova 9, Moravská Ostrava, proti **žalované: Komise pro cenné papíry,** se sídlem Washingtonova 7, Praha 1, **za účasti:** Č. s., a. s., v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 1. 2000, č. j. 221/21212/1999,

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

III. Zúčastněná osoba **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobou podanou dne 21. 2. 2000 u Vrchního soudu v Praze se žalobci domáhají zrušení rozhodnutí prezidia Komise pro cenné papíry ze dne 3. 1. 2000, kterým bylo z větší části potvrzeno a z menší části změněno rozhodnutí Komise pro cenné papíry (dále též „Komise“) ze dne 8. 10. 1999, jímž byla prvnímu žalobci uložena pokuta 300 000 Kč, druhému žalobci pokuta 100 000 Kč za porušení ustanovení zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon“), dále byla prvnímu žalobci uložena opatření k nápravě, mimo jiné uložit Č. s., a. s., jako depozitáři vyplatit peněžní prostředky z účtu zrušeného podílového fondu O. p. o. f. O. i. s., a. s., osobám dle výroku III. písm. a) rozhodnutí žalovaného, s výjimkou osob, kterým již byly řádně vyplaceny příslušné částky.

V žalobě žalobci uplatnili tyto žalobní body:

1. Oba žalobci spatřují nezákonnost rozhodnutí žalovaného především v tom, že Komise pro cenné papíry i žalovaný překročili meze svých oprávnění, když posuzovali platnost smluv o postoupení pohledávek, které uzavřel druhý žalobce s některými majiteli podílových listů podílového fondu O. p. o. f. O. i. s., a. s. Podle žalobců Komisi pro cenné papíry nepochybně přísluší právo posuzovat jednání předcházející uzavření smlouvy i způsob plnění smluvních závazků ze strany osob uvedených v § 36 odst. 1 zákona, posuzování platnosti uzavřených občanskoprávních či obchodněprávních smluv a jejich právních účinků však náleží výlučně do pravomoci soudu a nikoliv Komise jako správního orgánu. Rozhodnutí Komise nevylučuje, aby se účastník smlouvy domáhal žalobou u soudu splnění smlouvy či vypořádání podle § 457 občanského zákoníku a nutno připustit možnost, že soud, který stanoviskem Komise není vázán, posoudí platnost uzavřených smluv jinak než to učinilo napadené rozhodnutí. Nežádoucímu stavu, který by mohl vzniknou protichůdným rozhodnutím dvou státních orgánů o téže otázce, je možno čelit jedině důsledným rozlišením soudní pravomoci a pravomoci správních orgánů a respektování výlučné kompetence soudů v oblasti občanskoprávních a obchodněprávních vztahů.

Závěr o neplatnosti smluv o postoupení pohledávek považují žalobci za nesprávný i z důvodů obsahových. Žalovaný odůvodnil své stanovisko jednak názorem, že nárok majitele podílového listu vyplývající z § 35d odst. 3 věta druhá zákona může být převeden pouze prodejem podílového listu, a dále tím, že majitelé podílových listů nebyli před uzavřením smluv informováni o výši postupovaného nároku. K prvému z uvedených argumentů žalobci uvádí, že v době jednání o postoupení pohledávek již celá emise jako soubor všech podílových listů byla zrušena, takže prodej podílových listů jako zaknihovaných cenných papírů se zapsáním nového majitele do evidence Střediska cenných papírů již nebyl možný. Vyloučení převoditelnosti nároku majitelů podílových listů vyplývajících z § 35d odst. 3 věta druhá zákona by pak nepochybně bylo neodůvodněným zásahem do právního postavení majitelů podílových listů. Žalobci proto dovozují, že uvedený nárok, který má obdobnou povahu jako nárok na vyplacení likvidačního podílu v obchodních společnostech, je nárokem relativně samostatným, který může být převeden na jiný subjekt i v době, kdy již podílové listy, z nichž tento nárok vyplývá, neexistují, neboť byly z evidence Střediska cenných papírů vymazány. Pokud pak jde o druhý z uvedených argumentů, mohly by žalovaným uváděné skutečnosti znamenat omyl při uzavírání smlouvy u jedné ze smluvních stran ve smyslu § 49a občanského zákoníku, který může mít za následek pouze relativní neplatnost smlouvy ve smyslu § 40a občanského zákoníku a nikoli neplatnost absolutní. Dovozování neplatnosti bez toho, že by se účastník jednající údajně v omylu neplatnosti uzavřené smlouvy dovolá, proto opět znamená nepřípustný zásah správního orgánu do občanskoprávního vztahu.

2. Žalobci spatřují nezákonnost napadeného rozhodnutí dále v tom, že nebyla náležitě rozlišena odpovědnost prvého žalobce jako právnické osoby a žalobce druhého jako osoby fyzické. I když právnická osoba nemůže jednat navenek jinak než prostřednictvím svých statutárních orgánů nebo osob uvedených v § 20 odst. 2 občanského zákoníku, nelze z toho vyvodit, že každé jednání takové osoby je jednáním právnické osoby. Vždy je třeba zkoumat, zda taková osoba jedná za právnickou osobu, nebo sama za sebe jako fyzická osoba, byť i s využitím poznatků získaných z působení v právnické osobě. Pouze při prvé z těchto alternativ je možno uložit sankce podle zákona č. 248/1992 Sb. právnické osobě, a to buď výlučně, nebo společně s uložením sankcí jednající fyzické osobě. Z obsahu dopisů, které byly zaslány jednotlivým majitelům podílových listů, vyplývá zcela jednoznačně,

že nešlo o úkon, který by druhý žalobce učinil za společnost, nýbrž o nabídku, kterou učinil jako fyzická osoba.

3. Prvému žalobci je také neprávem vytýkáno, že požádal o zrušení emise podílových listů předtím, než došlo k vyplacení podílů podílníkům podílového fondu. Doložení výpisu z účtu Střediska cenných papírů o zrušení emise podílového fondu bylo prvému žalobci uloženo v části IV. písm. e) rozhodnutí Komise ze dne 10. 3. 1999 a v obsahu tohoto rozhodnutí nelze najít oporu pro závěr, že bylo určeno i pořadí úkonů, které podle části IV. rozhodnutí měly být provedeny. Pokud žalovaný argumentuje tím, že toto pořadí bylo určeno abecedním sledem písmen uvedených v části IV. rozhodnutí, jde o argumentaci evidentně mylnou, když kupříkladu pod písmenem d) bylo žalobci uloženo do dvou týdnů od doručení rozhodnutí předložit Komisi mimořádnou účetní závěrku podílového fondu ke dni zrušení tohoto fondu, k němuž podle části III. rozhodnutí došlo dnem doručení tohoto rozhodnutí, a nelze rozumně dovozovat, že tento úkon měl být proveden až po provedení úkonů uvedených pod písmeny a) a b) pro něž byla stanovena lhůta 6, resp. 7 měsíců. V další části tohoto žalobního bodu se prvý žalobce vyjadřuje k otázce běhu lhůt podle § 35d odst. 3 zákona.

4. Nezákonnost napadeného rozhodnutí spatřují oba žalobci i v tom, že ve výrocích I. a II. rozhodnutí Komise, které byly žalovaným potvrzeny, není po skutkové stránce konkretizováno jednání, jímž se žalobci měli dopustit porušení povinností v těchto výrocích uvedených.

5. Prvý žalobce spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí i ve výši uložené sankce. Podle prvého žalobce mu pokuta neměla být vůbec ukládána a i kdyby se však připustil opak, jevila by se výše uložené pokuty jako nepřiměřená, a to jak ve vztahu k pokutě, která byla uložena druhému žalobci, tak ve vztahu k majetkovým poměrům obou žalobců. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí uvádí, že k porušení zákona o investičních společnostech a investičních fondech došlo především jednáním jediné osoby - druhého žalobce. Tomuto žalobci byla přitom uložena pokuta ve výši 100 000 Kč a prvému žalobci pokuta ve výši 300 000 Kč. Přitom podle zjištění Komise měla cena majetku druhého žalobce činit 854 100 Kč, takže uložená pokuta činí cca 11,7 % majetku druhého žalobce a obchodní jmění prvého žalobce činilo ke dni 30. 6. 1999, 404 000 Kč, takže uložená pokuta představuje cca 74,3 % tohoto jmění; přitom současné obchodní jmění prvého žalobce již jen nepatrně převyšuje výši uložené pokuty, takže zaplacení této pokuty by prakticky znamenalo likvidaci této společnosti a nutnost podání návrhu na její konkurz. Prvý žalobce dovozuje, že tak drastické řešení výsledky řízení v žádném případě neovlivní.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě především uvedl, že důvodem pro vydání rozhodnutí orgánu I. stupně a následně napadeného rozhodnutí nebyla skutečnost, že první žalobce neprovedl vypořádaní podílníků v zákonné lhůtě, jak žalobci dovozují. Tímto důvodem byla skutečnost, že první žalobce nevyplatil podílníkům jakožto oprávněným osobám jejich podíly, ale namísto toho ve spolupráci s druhým žalobcem podal těmto osobám zavádějící informace, na základě kterých druhý žalobce s některými z těchto osob uzavíral smlouvy o postoupení jejich „pohledávky“. Žalovaný připouští, že se v napadeném rozhodnutí nezabýval okamžikem doručení rozhodnutí o zrušení podílového fondu, k němuž došlo rozhodnutím Komise ze dne 10. 3. 1999, jež nabylo právní moci dne 6. 4. 1999. Tento okamžik však žalovaný vzhledem k výše uvedenému nepovažuje za skutečnost rozhodnou pro kvalifikaci jednání prvního žalovaného jako porušení § 35d odst. 3 zákona. Námitky žalobců považuje žalovaný z těchto důvodů za irelevantní.

K jednotlivým žalobním námitkám žalovaný uvedl následující:

1. Žalovaný souhlasí, že zásah do soukromoprávních vztahů ve smyslu určení platnosti nebo neplatnosti smluv náleží do výlučné pravomoci soudu. Jedině soud je oprávněn autoritativně určit, zda je konkrétní smlouva platná nebo neplatná, a to na návrh toho, kdo se žalobou na určení takové neplatnosti domáhá. Ve výroku napadeného rozhodnutí ani rozhodnutí orgánu I. stupně se však nikde neuvádí, že by žalovaný považoval uvedené smlouvy za neplatné. Žalovaný je přesvědčen, že správní orgán je oprávněn ve správním řízení posoudit platnost uzavřených smluv jako předběžnou otázku podle § 40 správního řádu, pokud o této skutečnosti již pravomocně nerozhodl příslušný orgán. Právní řád pamatuje i na situaci, kdy se pozdější názor tohoto orgánu (soudu) na platnost smlouvy liší od dřívějšího názoru správního orgánu, a to v § 62 odst. 1 písm. b) správního řádu, podle kterého je pozdější odlišné posouzení předběžné otázky příslušným orgánem důvodem pro obnovu řízení. Posouzení předběžné otázky platnosti či neplatnosti smlouvy je tak podle názoru žalovaného plně v jeho pravomoci a nelze je kvalifikovat jako nepřípustný zásah do pravomoci soudů.

Podílové listy jsou cenné papíry ve smyslu § 1 odst. 1 písm. c) zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, a § 11 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech. S podílovým listem je podle § 11 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech spojen podíl majitele podílového listu na majetku v podílovém fondu a právo na výplatu podílu na zisku z hospodaření s majetkem v podílovém fondu, pokud tak stanoví statut fondu. Vztah podílníka a investiční společnosti je dán ustanovením § 5 odst. 2 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, podle kterého je majetek v podílovém fondu společným majetkem majitelů podílových listů (tedy podílníků - § 5 odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech), přičemž ustanovení občanského zákoníku o spoluvlastnictví se nepoužijí. Investiční společnost tedy v rámci své činnosti spravuje cizí majetek - majetek podílníků. P. f. představuje zvláštní majetkový soubor, hromadnou věc a nemůže bez tohoto majetku vzniknout a existovat. Zánik podílového fondu je třeba posuzovat analogicky jako u obchodních společností, protože P. f. je předmětem, který nese četné znaky právnické osoby. Zrušení podílového fondu ve smyslu § 35d zákona je proto třeba odlišit od jeho zániku. Za zánik je třeba považovat až pozdější okamžik, kdy již bude majetek vypořádán, tzn. závazky týkající se podílového fondu uhrazeny, pohledávky uspokojeny a podílníkům vyplaceny podíly. Pojmovým (a výlučným) znakem podílového listu jakožto cenného papíru je právě to, že podílový list představuje podíl na majetku v podílovém fondu. Pokud by podílový list tento znak nevykazoval, nebyl by podílovým listem. Ustanovení § 11 odst. 1 zákona tak výslovně váže existenci podílového listu na existenci podílu na majetku v podílovém fondu. Jestliže existuje majetek a podíl na něm, měl by existovat jemu odpovídající podílový list, a naopak. Obecně platí, že smlouvami o postoupení pohledávek lze převádět jen ta práva spojená s cennými papíry, o kterých to stanoví zákon, protože jen zákon může stanovit výjimku z principu celistvosti cenného papíru a neoddělitelnosti práva od listiny, která ztělesňuje cenný papír. Takové ustanovení ovšem zákon o investičních společnostech a investičních fondech na rozdíl od obchodního zákoníku postrádá. Žalovaný proto zastává názor, že v tomto případě není oddělitelnost pohledávky od podílového listu možná. Žalovaný je přesvědčen, že nárok na výplatu podílu není samostatně převoditelným právem (závazkové povahy), jak dovozují žalobci, lze jej proto převádět pouze s podílovým listem. Emise podílových listů ve Středisku cenných papírů by neměla být zrušena dříve, než bude z majetku v podílovém fondu vyplacen poslední podílník. První žalobce nebyl oprávněn

zrušit emisi podílových listů předtím, než vyplatil všechny jejich majitele - podílníky. Pokud nárok na výplatu podílu nelze platně převést bez převodu podílového listu, jsou smlouvy o převodu „pohledávek“ uzavřeny v rozporu se zákonem, a proto je žalovaný v souladu s § 39 občanského zákoníku považuje za absolutně neplatné. Vzhledem k tomu žalovanému nic nebrání v tom, aby napadeným rozhodnutím uložit povinnost vyplatit podíly i těm podílníkům, kteří uvedené smlouvy s druhým žalobcem uzavřeli. Žalovaný v souladu se svými povinnostmi chránil zájmy podílníků a vydáním napadeného rozhodnutí pouze provedl nápravu protiprávního vztahu, jestliže zajistil, aby podílníkům byly po právu vyplaceny jejich podíly.

2. Důvodem pro uložení pokuty druhému žalobci byl správní delikt spočívající v tom, že tento žalobce jako člen představenstva prvního žalobce zaslal podílníkům dopisy obsahující návrh na uzavření smlouvy nevýhodné pro podílníky. Podle § 17a odst. 2 písm. b) zákona znamená vynaložení odborné péče osobami jednajícími jménem investiční společnosti zejména to, že osoby jednají čestně, odpovědně a ve prospěch podílníků obhospodařovaných fondů. Členové představenstva investiční společnosti tedy mají podle § 17a odst. 2 zákona povinnost jednat při výkonu své funkce s odbornou péčí, což mimo jiné zahrnuje povinnost jednat čestně, odpovědně a ve prospěch podílníků obhospodařovaných fondů. Za zaviněné závažné nebo opětovné porušení ustanovení § 17a odst. 2 písm. b zákona členem představenstva investiční společnosti je Komise podle § 37k zákona oprávněna uložit členovi představenstva pokutu podle stupně závažnosti porušení právní povinnosti a formy zavinění až do výše 100 000 Kč. Zasílané dopisy, jichž je několik založeno ve správním spisu, mají hlavičku s firmou prvního žalobce, druhý žalobce je na nich podepsán jako člen představenstva prvního žalobce, dále je zde uvedeno, že podílníci mohou smlouvy zasílat na adresu prvního žalobce, popřípadě se na tuto adresu dostavit osobně, a dále že jakékoliv informace jsou k dispozici na adrese prvního žalobce. Pokud by druhý žalobce jednal jako fyzická osoba, nepoužil by dopisního papíru s hlavičkou prvního žalobce a nepodepsal by se jako předseda představenstva prvního žalobce. Z uvedeného je nanejvýš zřejmé, že při zasílání uvedených dopisů jednal druhý žalobce jako předseda představenstva prvního žalobce. Podle názoru žalovaného jsou to právě žalobci, jejichž závěry jsou zcela v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Výše uvedené námitky žalobců jsou podle názoru žalovaného zcela nedůvodné. Žalovaný je pevně přesvědčen, že dopisy se musí každému laikovi jevit tak, že jejich odesílatelem je první žalobce.

Je nesporné, že druhý žalobce jednal v situaci střetu zájmů - na jedné straně stál zájem podílníků (který měl jako předseda představenstva prvního žalobce povinnost hájit), na druhé straně jeho zájem osobní. Druhý žalobce dal přednost svému zájmu. První žalobce namísto, aby hájil zájmy podílníků, dal přednost zájmu druhého žalobce, což žalovaný také považuje za porušení zákona, jak je uvedeno v napadeném rozhodnutí. Jednání druhého žalobce kvalifikuje žalovaný jako úmyslné s cílem obohatit se na úkor podílníků, a to z důvodů popsaných v napadeném rozhodnutí.

3. Skutečnost, že první žalobce zrušil emisi dříve, než vyplatil všechny podílníky, nepovažuje žalovaný za samostatný důvod pro vydání napadeného rozhodnutí. Pokud by první žalobce emisi zrušil a k majitelům podílových listů se dále choval jako k podílníkům se všemi jejich právy, nebyl by podle žalovaného dán důvod pro vedení správního řízení. Ani zrušení emise podílových listů před výplatou podílníků neopravňovalo druhého žalobce, aby přestal jednat čestně, odpovědně a ve prospěch podílníků zrušeného podílového fondu, stejně jako tato skutečnost nevyvázala prvního žalobce mimo jiné

z povinnosti dávat přednost zájmům podílníků před zájmy předsedy představenstva. Bez zrušení emise podílových listů by žalobci neměli možnost považovat podílníky za „věřitele“; k porušení zákona by velmi pravděpodobně nedošlo. První žalobce předčasným zrušením emise podílových listů vytvořil podmínky pro pozdější protiprávní jednání obou žalobců.

4. Podle § 47 odst. 1, 2 správního řádu obsahuje rozhodnutí správního orgánu výrok, odůvodnění a poučení o odvolání, přičemž výrok obsahuje rozhodnutí ve věci s uvedením ustanovení právního předpisu, podle kterého bylo rozhodnuto, a pokud se v rozhodnutí ukládá povinnost plnění, stanoví správní orgán k plnění lhůtu. Správní řád ani jiný předpis neukládá jako obligatorní část výroku popis skutku, v němž správní orgán spatřuje porušení zákona. Zákon dokonce nepožaduje, aby ve výroku rozhodnutí bylo uvedeno konkrétní ustanovení, které bylo porušeno. Je zřejmé, že jak rozhodnutí orgánu I. stupně, tak rozhodnutí žalovaného obsahují všechny zákonné náležitosti rozhodnutí a nemohou tak být v tomto ohledu nezákonná. Námitku žalobců proto žalovaný považuje za nedůvodnou.

V replice žalobců ze dne 4. 7. 2001 je polemizováno s vyjádřením žalovaného. Žalobci zejména nesouhlasí s tím, že oprávněným osobám byly poskytnuty zavádějící informace a poukazují na to, že z textu dopisu, které druhý žalobce jednotlivým majitelů podílových listů zaslal, vyplývá zcela jednoznačně, že dopis obsahuje pouze nabídku smlouvy o postoupení pohledávky s uvedením ceny za jeden podílový list bez jakýchkoliv doprovodných informací. Všichni adresáti těchto dopisů, pokud neznali nominální výši své pohledávky, měli možnost si tyto informace ověřit buď u vedení společnosti nebo na kterékoliv přepážce Střediska cenných papírů. Záleželo pak na svobodném rozhodnutí každého adresáta nabídky, zda přijme okamžité nižší plnění nebo zda vyčká zákonného termínu splatnosti, v němž mu bude vyplacena celá částka připadající na jeho podílový list.

Ze správního spisu předloženého žalovaným zjistil Nejvyšší správní soud tyto, pro rozhodnutí podstatné, skutečnosti:

Rozhodnutím Komise pro cenné papíry ze dne 8. 10. 1999, č. j. 212/19 281/R/1999, byla JUDr. L. A. podle § 37k zákona uložena pokuta ve výši 100 000 Kč za porušení povinnosti podle § 5a odst. 2 zákona ve spojení s § 17a odst. 2 písm. b) zákona tím, že jako předseda představenstva O. i. s., a. s., nejednal čestně, odpovědně a ve prospěch podílníků podílového fondu s názvem O. p. o. f. O. i. s., a. s. (dále jen „P. f.“), zrušeného na základě rozhodnutí Komise ze dne 10. 3. 1999, č. j. 111/2 982/R/1999, o odejmutí povolení ke vzniku p. f. a O. i. s., a. s., byla podle § 37 odst. 2 zákona uložena pokuta ve výši 300 000 Kč za porušení povinnosti podle § 5a odst. 3 zákona a § 14 odst. 1 písm. a) zákona tím, že nedbala na ochranu zájmů podílníků zrušeného P, f, a dala přednost zájmům předsedy svého představenstva před jejich zájmy. Podle § 37 odst. 1 písm. a) zákona byla O. i. s., a. s., za porušení povinnosti podle § 35d odst. 3 zákona uložena povinnost vyplatit podílníkům zrušeného P. f. jejich podíly, uložena opatření k nápravě a podle § 37 odst. 1 písm. a) zákona bylo Č. s., a. s., jako depozitáři O. i. s., a. s., uloženo, aby ve smyslu § 35d odst. 4 zákona zajistila dohled nad výplatou osobám vedeným ve Středisku cenných papírů jako majitelé podílových listů.

Rozhodnutím prezidia Komise ze dne 3. 1. 2000, č. j. 221/21212/1999, byl k rozkladu podanému žalobci potvrzen výrok rozhodnutí Komise o uložení pokuty oběma žalobcům

a výrok o uložení opatření k nápravě byl změněn tak, že ve lhůtě dvou dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí je O. i. S., a. s., povinna předat Č. s., a. s., jako svému depozitáři seznam osob vedených ve Středisku cenných papírů jako majitele podílových listů podílového fondu O. p. o. f. O. i. s., a. s., ke dni zrušení emise podílových listů tohoto podílového fondu, tj. ke dni 14. 6. 1999, včetně uvedení výše peněžní částky, na jejichž výplatu má každá jednotlivá osoba nárok, ve lhůtě dvou dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí zaslat uvedeným osobám, s výjimkou osob, jejichž práva byla řádně uspokojena z hotovostních prostředků ve výši odpovídající jejich podílu na majetku v podílovém fondu O. p. o. f. O. i. s., a. s., oznámení obsahující informace o rozhodnutí Komise pro cenné papíry ze dne 10. 3. 1999, na základě kterého byl zrušen P. f. O. p. o. f. O. i. S., a. s., o povinnostech uložených O. i. s., a. s., tímto rozhodnutím a o hodnotě jednoho podílu zrušeného podílového fondu O. p. o. f. O. i. s., a. s., po vypořádání jeho pohledávek a závazků, ve lhůtě dvou dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí uložit Č. s., a. s., jako depozitáři vyplatit peněžní prostředky z účtu zrušeného podílového fondu osobám uvedeným shora s výjimkou osob, kterým již byly řádně vyplaceny příslušné částky, ve lhůtě deset dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí uhradit Č. s., a. s., náklady jí vzniklé při plnění jí uložených povinností, ve lhůtě patnácti dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí písemně oznámit Komisi pro cenné papíry splnění uložených povinností včetně předložení důkazních prostředků. Výrok rozhodnutí Komise týkající se Č. s., a. s., jako depozitáře O. i. s., a. s., byl změněn tak, že Č. s., a. s., bylo uloženo neprovádět žádné úkony směřující k převodu peněžních prostředků z bankovních účtů vedených Č. s., a. s., pro zrušený P. f. na jiné bankovní účty a úkony směřující k výplatě peněžních prostředků v hotovosti z bankovních účtů vedených pro P. f. s výjimkou úkonů souvisejících s výplatou osob uvedených ve výroku tohoto rozhodnutí. V odůvodnění svého rozhodnutí prezidium Komise uvedlo v podstatě shodné důvody, které byly později uvedeny ve vyjádření k žalobě. Pokud jde o výši pokuty je uvedeno, že bylo vycházeno ze stupně závažnosti porušení právní povinnosti a formy zavinění protiprávního jednání, jak stanoví § 37k zákona. V konkrétním případě se vzhledem k rozsahu činnosti JUDr. L. A. a výši finančních prostředků, které hodlal protiprávně získat, jedná o velmi závažné porušení povinnosti odborné péče podle § 5a odst. 2 ve spojení s § 17a zákona. Jednání JUDr. L. A. směřovalo k dosažení zisku z uvedených operací, kterým by byl rozdíl mezi částkou 300 Kč (cena postupované pohledávky) a částkou cca 1170 Kč (výše podílu připadající na jeden podílový list), který by JUD. L. A. realizoval v rámci vyplácení podílníků P. f. Nevýhodnou nabídku na postoupení pohledávek přitom JUDr. L. A. činil pouhé dva měsíce před uplynutím lhůty k vyplacení podílníků. Mezi O. i. s., a. s., a JUDr. L. A. existuje majetkové a personální propojení ve smyslu § 24a zákona, které jmenovanému umožnilo jednat výše uvedeným způsobem. Na základě těchto skutečností Komise usoudila, že jednání JUDr. L. A. bylo úmyslné a směřovalo výlučně k vlastnímu obohacení. V jednání O. i. s., a. s., bylo shledáno závažné porušení zákona, a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že jako investiční společnost obhospodařující majetek v podílovém fondu zaslala podílníkům zrušeného P. f. dopis s nabídkou na odkoupení jejich podílu fyzickou osobou - JUDr. L. A.. Tím dala přednost zájmům svého předsedy představenstva před zájmy podílníků, což je v hrubém rozporu s principem ochrany investorů v rámci kolektivního investování. O. i. S., a. s., také tím, že předčasně zrušila emisi podílových listů P. f., umožnila JUDr. A. odkup „pohledávek“ podílníků vůči O. i. s., a. s. Negativní následky protiprávního jednání O. i. s., a. s., nevznikly výhradně v důsledku zásahu ze strany Komise. Z těchto důvodů byl shledán správným i výrok o uložení pokuty prvému žalobci. Změna rozhodnutí Komise o uložení opatření k nápravě byla odůvodněna tím, že je možno použít nejen opatření uvedená v § 37 odst. 1 písm. a) zákona, ale také opatření jiná. Cílem uložení takového opatření je vždy dosáhnout nápravy protiprávního stavu a při volbě konkrétního prostředku opatření k nápravě

je tedy rozhodujícím kritériem, zda a na kolik bude nápravy tímto prostředkem dosaženo. Z uvedených důvodů prezidium Komise rozhodlo o změně výroku o uložení nápravného opatření ve smyslu přesunutí povinnosti výplaty podílníků na depozitáře O. i. s., a. s., jak to umožňuje § 37 odst. 1 písm. a) zákona.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle § 132 zákona č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním (dále jen „s. ř. s.“), z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy jako soud I. stupně. Podle § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté o. s. ř. účinného přede dnem účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s.

Žaloba nebyla shledána důvodnou. S přihlédnutím k nevyjádření nesouhlasu účastníků řízení s projednáním věci bez jednaní rozhodl soud o věci samé bez jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Z obsahu správního spisu vyplývá, že na základě oznámení o zahájení správního řízení ze dne 16. 9. 1999 Komise pro cenné papíry zahájila správní řízení s oběma žalobci a s Č. s., a. s., ve věci porušení ustanovení § 5a odst. 3, § 14 odst. 1 písm. a) a § 17a odst. 2 písm. b) zákona. Porušení uvedených ustanovení zákona bylo spatřováno v tom, že O. i. S., a. s., zastupovaná JUDr. L. A. jako předsedou představenstva zaslala podílníkům zrušeného P. f. nabídku na postoupení jejich pohledávky za O. i. S., a. s., vzniklé v důsledku uvedeného zrušení fondu. Podílníkům byla nabídnuta odkupní cena ve výši 300 Kč za jeden podílový list. Přílohu výše uvedené písemné nabídky tvořil návrh smlouvy o úplatném postoupení pohledávek, kde jako postupník je uveden JUDr. L. A. jako fyzická osoba, přičemž podílníci jsou v nabídce vyzváni k zaslání podepsané smlouvy na adresu sídla O. i. s., a. s. V nabídce je konstatováno, že jí lze využít do 24. 9. 1999.

Takto zjištěný skutkový stav, jenž je doložen řadou nabídek jednotlivým podílníkům a smlouvami o úplatném postoupení pohledávek uzavřenými mezi jednotlivými podílníky a druhým žalobcem jako fyzickou osobou, žalobci nijak nezpochybňují. V nabídce o úplatném postoupení pohledávek nejsou podílníci informování, že hodnota podílu se bude pohybovat přibližně ve výši 1173 Kč a že na výplatu svého podílu mají právo nejpozději do 6. 11. 1999. Lze tedy považovat za správný závěr Komise, že informace, které získal druhý žalobce jako předseda představenstva O. i. s., a. s., nepoužil ve prospěch podílníků zrušeného P. f., ale výlučně ve prospěch svůj. Lze souhlasit s tím, že druhý žalobce byl veden snahou obohatit se na úkor jednotlivých podílníků, neboť za situace, kdy mu musela být známa hodnota majetku připadající na jeden podílový list, chtěl podílníky zkrátit o částku téměř 900 Kč z jednoho podílového listu.

Je tak zcela evidentní, že druhý žalobce nejednal čestně, odpovědně a ve prospěch podílníků, jak mu ukládá § 5a odst. 2 a § 17a odst. 2 písm. b) zákona, Komise proto postupovala správně, když mu za porušení jeho povinností uložila ve smyslu § 37k zákona pokutu ve výši 100 000 Kč. S ohledem na závažnost jednání druhého žalobce a s přihlédnutím k předpokládané výši finančních prostředků, které hodlal protiprávně na úkor podílníků získat, lze považovat výši pokuty pohybující se na horní hranici sazby, za zcela přiměřenou.

Rovněž správný je závěr Komise, že první žalobce nedbal na ochranu zájmů podílníků zrušeného P. f. a dal přednost zájmům předsedy svého představenstva před zájmy

podílníků, čímž porušil povinnosti podle § 5a odst. 3 a § 14 odst. 1 písm. a) zákona. Vzhledem k tomu, že podle § 37 odst. 2 zákona lze uložit pokutu až do výše 100 000 000 Kč, nelze pokutu v částce 300 000 Kč považovat za nepřiměřeně vysokou.

K námitce prvního žalobce o nepřiměřenosti výše pokuty uložené jemu, ve vztahu k pokutě, která byla uložena druhému žalobci, Nejvyšší správní soud uvádí, že druhému žalobci byla uložena pokuta v maximální možné výši, kdežto prvnímu žalobci byla pokuta uložena ve výši pohybující se na spodní části zákonné sazby.

Podle § 40 odst. 1 správního řádu vyskytne-li se v řízení otázka, o které již pravomocně rozhodl příslušný orgán, je správní orgán takovým rozhodnutím vázán; jinak si správní orgán může o takové otázce učinit úsudek nebo dá příslušnému orgánu podnět k zahájení řízení.

Otázka platnosti smluv o postoupení pohledávek nepochybně nebyla v občanskoprávním řízení v době rozhodování správního orgánu rozhodnuta (pokud by tomu tak bylo, tak by druhý žalobce o tom musel mít vědomost a správnímu orgánu a později soudu by to sdělil), takže správnímu orgánu nic nebránilo v tom, učinit si o této otázce úsudek.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že nárok na výplatu podílu není samostatně převoditelným právem, jak dovozují žalobci, ale že jej lze převádět pouze s podílovým listem. Souhlasit lze i s názorem žalovaného, že smlouvami o postoupení pohledávek lze převádět jen ta práva spojená s cennými papíry, o kterých to stanoví zákon, protože jen zákon může stanovit výjimku z principu celistvosti cenného papíru a neoddělitelnosti práva od listiny, která ztělesňuje cenný papír. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech na rozdíl od obchodního zákoníku nestanoví jiný způsob převodu samostatně převoditelného práva (obchodní zákoník v § 156a odst. 3 umožňuje převod samostatně převoditelného práva spojeného s akcií - konkrétně práva na vyplacení dividendy, přednostního práva na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů a práva na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku spojené jinak s akcií - smlouvou o postoupení pohledávky). Lze proto vyjít z toho, že oddělitelnost pohledávky od podílového listu není možná.

Pokud nárok na výplatu podílu nelze platně převést bez převodu podílového listu, lze souhlasit se žalovaným, že smlouvy o převodu pohledávek byly uzavřeny v rozporu se zákonem, a proto jsou ve smyslu § 39 občanského zákoníku absolutně neplatné. Poukaz žalobců na relativní neplatnost smluv ve smyslu § 40a občanského zákoníku zde proto nemá místa, protože na neplatnost právního úkonu podle § 39 občanského zákoníku relativní neplatnost nedopadá. Žalovaný proto postupoval správně, když v rámci opatření k nápravě uložil povinnost vyplatit podíly i těm podílníkům, kteří smlouvy o úplatném postoupení pohledávky s druhým žalobcem uzavřeli, neboť žalovaný tak provedl nápravu protiprávního stavu, jestliže zajistil, aby podílníkům byly vypláceny jejich podíly ve správné výši.

Podle § 47 odst. 2 správního řádu výrok rozhodnutí obsahuje rozhodnutí ve věci s uvedením ustanovení právního předpisu, podle něhož bylo rozhodnuto, popřípadě též rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady řízení. Uvedené ustanovení tedy nevyžaduje po skutkové stránce konkretizovat jednání, jímž se žalobci měli dopustit porušení povinností ve výrocích správního orgánu uvedených, jak žalobci namítají, tato žalobní námitka proto nebyla shledána důvodnou.

Námitky žalobců tak nebyly shledány důvodnými, žaloba byla proto Nejvyšším správním soudem zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Žalovaný, který měl ve věci plný úspěch, by měl proti žalobcům právo na náhradu nákladů řízení ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., protože však podle obsahu spisu tuto náhradu nepožadoval, nebyla mu náhrada nákladů řízení přiznána.

Vzhledem k tomu, že osobě zúčastněné na řízení nebyla soudem v řízení uložena žádná povinnost, nemá tato osoba podle § 60 odst. 5 a contr. s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2004

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu